

Reportage

Onderzoek Cultuur Oost

Hoe cultuurambtenaren hun impact kunnen vergroten

Sinds een jaar heeft Cultuur Oost, de advies- en ondersteuningsorganisatie voor de provincie Gelderland, een eigen onderzoeksafdeling. Als provinciale ondersteuningsinstelling kijkt Cultuur Oost met een brede blik naar ontwikkelingen op het gebied van kunst en cultuur in de provincie en daarbuiten. Er zijn daarnaast vier regioteams actief – voor de Achterhoek, Arnhem-Nijmegen, Rivierenland en de Veluwe – die signaleren wat er lokaal speelt bij gemeenten en culturele instellingen. Vanuit deze gewestelijke overzichtspositie met aandacht voor regionale behoeften is Cultuur Oost ideaal gepositioneerd om als provinciaal kenniscentrum te dienen.

Beleidsondersteunend onderzoek

In Gelderland vervullen provinciale ondersteuningsinstellingen – Rijnbrink (voor de bibliotheeksector), Erfgoed Gelderland en Cultuur Oost – deze belangrijke rol al sinds de jaren vijftig vorige eeuw, vanaf het moment dat de provincie actief cultuurbeleid voert. Beleidsondersteunend onderzoek voor de provincie en Gelderse gemeenten vormt één van drie speerpunten van de nieuwe onderzoeksafdeling van Cultuur Oost. Zij verzamelt daarnaast cijfers over de regionale culturele infrastructuur en brengt de maatschappelijke impact van cultuurbeleid in kaart.

In aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen denkt de provincie momenteel na over de rol die zij als middenbestuur kan en wil vervullen. Cultuur Oost onderzocht daarom hoe en met welke inzet de provincie Gelderland vanaf de jaren vijftig cultuurbeleid uitvoerde. Hierover publiceerden de onderzoekers een [essay](#) waarin zij concluderen dat de provincie vanuit vijf rollen – als kennismakelaar, innovator, intermediair, kwaliteitsontwikkelaar en verbinder – aantoonbaar meerwaarde heeft gehad voor het culturele veld. Cultuurambtenaren van de provincie vergroten hun impact als zij dit gehele repertoire van vijf rollen beheersen en flexibel inzetten op basis van de regionale behoeften.

Hans Schouwenburg, Sabrina van den Brink en Irene Flapper

Kennisdeelsessie Cultuur Oost.
Fotografie: Marcel Krijgsman

De Gelderse cultuurmonitor

‘Zonder onderzoeksresultaten heb je alleen anekdotisch bewijs, het onderbuikgevoel en de obligate uitspraak dat cultuur bijdraagt aan het vestigingsklimaat. Met cijfermateriaal kun je zaken echt agenderen en staven. Het helpt om het beleid te onderbouwen en om budgetten te bepalen,’ stelde Teun van Irsel, beleidsmedewerker Cultuur van de gemeente Tilburg, over de *Waarde van Cultuur*, de cultuurmonitor van de provincie Noord-Brabant (Claassen 2022). Dit jaar publiceert Cultuur Oost in samenwerking met de provincie Gelderland en acht partnergemeenten voor het eerst een cultuurmonitor voor Gelderland. De onderzoekers van de *Waarde van Cultuur* – Het PON & Telos, Pyrrhula Research Consultants en de Boekman-

stichting – voerden het onderzoek uit en volgden de beproefde Brabantse opzet.

De Gelderse cultuurmonitor laat, op basis van harde cijfers en kwalitatieve data, zien wat de artistieke, maatschappelijke en economische waarde van kunst en cultuur in Gelderland is en hoe Gelderland ervoor staat in vergelijking met andere provincies. Ook bevat de monitor een uitgebreide behoeftepeiling onder Gelderlanders, onder andere met vragen over cultuurbezoek vóór en tijdens de coronapandemie. Met de Gelderse cultuurmonitor krijgen cultuurambtenaren en culturele instellingen inzicht in de stand van de culturele infrastructuur in Gelderland. Door de monitor tweejaarlijks te herhalen wordt de impact van cultuurbeleid in de provincie steeds beter zichtbaar. →

Impactmetingen

Culturele instellingen willen of moeten steeds vaker de maatschappelijke impact van hun activiteiten inzichtelijk maken. Ook de provincie wil haar eigen beleid beter monitoren en evalueren. Cultuur Oost biedt daarbij ondersteuning vanuit de gedachte dat impact meten begint met het stellen van heldere ambities en meetbare doelen. Afgelopen jaar ontwikkelde Cultuur Oost eigen meerjarenprogramma's over amateurkunst, jongerencultuur, en diversiteit en inclusie. De onderzoeksafdeling hielp bij de onderbouwing en ontwikkelde – op basis van verandertheorie (*theory of change*) – een monitoringskader om de maatschappelijke impact van deze programma's te volgen. De gedachte daarbij was dat ervaringsverhalen van stakeholders net zoveel of soms zelfs meer zeggen dan harde cijfers alleen.

Op dezelfde manier adviseren de onderzoekers culturele instellingen en gemeenten die de impact van hun beleid kwantitatief en kwalitatief willen meten. Zo stelde Cultuur Oost een plan van aanpak op voor de regiovisie Stedendriehoek; een door de provincie Gelderland geïnitieerde samenwerking tussen de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Lochem, Voorst en Zutphen. De onderzoekers voorzagen dit plan van haalbare doelstellingen en meetbare resultaten zodat de samenwerkende gemeenten hun plannen kunnen evalueren en de maatschappelijke impact ervan vergroten.

Met beleidsondersteunend onderzoek, de Gelderse cultuurmonitor en impactmetingen draagt Cultuur Oost bij aan de uitvoering van het provinciale cultuurbeleid. Onderzoek heeft daarmee meerwaarde voor de provincie én voor de partners die de provincie ondersteunt. •

Literatuur

Claassen, W. (2022) 'Brabantse ervaringen met cultuuronderzoek'. Op: www.cultuuroost.nl.

Hans Schouwenburg is adviseur onderzoek bij Cultuur Oost. Hij ontwikkelt een dashboard met data en cijfers over de regionale culturele infrastructuur

Sabrina van den Brink is onderzoekersmedewerker bij Cultuur Oost. Zij monitort politieke trends en ontwikkelingen

Irene Flapper is onderzoekersmedewerker bij Cultuur Oost. Zij adviseert gemeenten en culturele instellingen over impactmeting